

Vanhuspalvelulain toimeenpanoa Pellon kunnassa

Raportti Ikäihminen toimijana vanhuspalvelulain toimeenpanoa Pohjois-Suomessa -hankkeen työs-kentelyjaksosta 2013–2014

Raisa Niva
2014

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Kehittämistavoite ja -tehtävä
3. Resurssit
4. Toteutus ja tulokset
5. Pohdinta

KUVAT

Kuva 1. Pellon kunnan kehittämistavoitteet ja -tehtävät

LIITTEET

Liite1 Pilotointisuunnitelma

Liite 2 Swot-analyysi

Liite3Työskentelyjaksojen palaverit, videokoulutukset, kokoukset ym.

1. Johdanto

Ikäihminen toimijana – vanhuspalvelulain toimeenpanoa Pohjois-Suomessa -hankkeen toiminta-aika oli 1.7.2013–31.10.2014. Hankkeen hallinnoijana toimi Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä ja toteuttajana Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymälle valtionavustusta 750 000 euroa. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 1 000 000 €. Hankkeessa mukana olevien kuntien osuudeksi tuli 250 000 €. Pellon kuntaosuus muodostui seuraavasti: vuonna 2013 2 747 € ja vuonna 2014 4 579 € eli yhteensä 7 326 €.

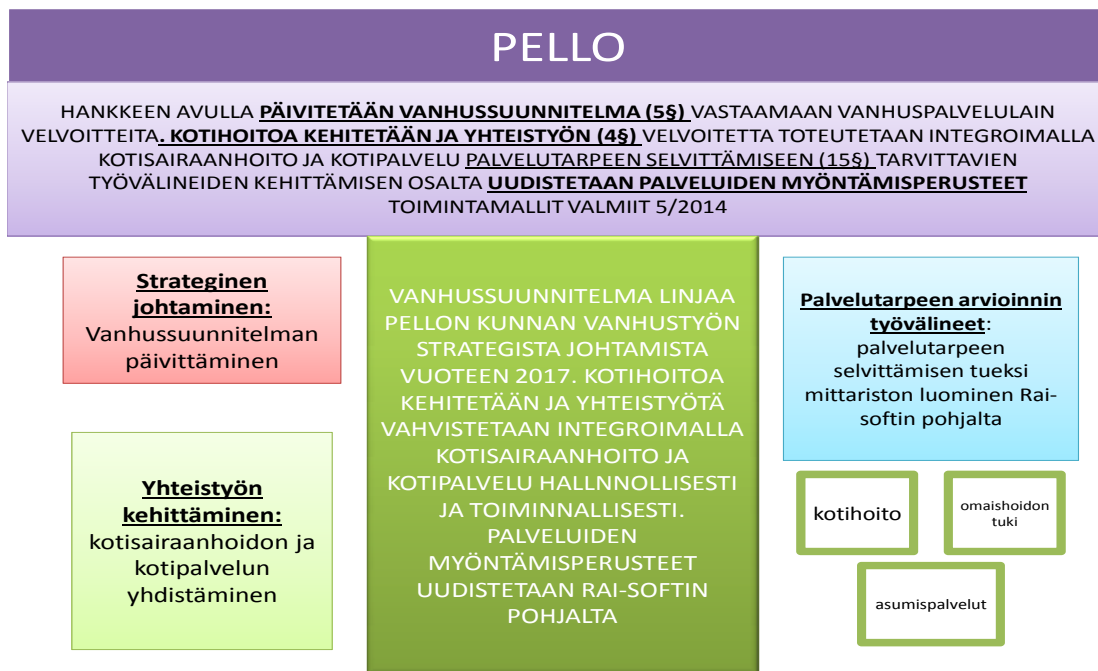
Hankkeessa keskityttiin vastaamaan 1.7.2013 vanhuspalvelulain (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn turvaamisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012) velvoitamiin haasteisiin. Hankkeen kehittämisen ydin muodostui kolmesta kehittämistavoitteesta: 1) Ikääntyvän kuntalaisen omatoimisuuden ja arjessa selviytymisen tukeminen, 2) Kiireen kesytys toiminnan ohjauksella, palveluohjauksella ja työhyvinvoinnin lisäämisellä kotiin annettavissa palveluissa sekä 3) Strateginen johtaminen ja alueellinen suunnittelu.

Pellon kunnan kehittämistehtävänä oli kotisairaanhoidon ja kotipalvelun yhdistäminen hallinnollisesti ja toiminnallisesti v. 2015 mennessä. Palveluiden ja myöntämiskriteereiden uudistaminen rai-softin pohjalta (omaishoidontuki, asumispalvelut ja kotipalvelu). Samalla luotiin mittaristo rai-softin pohjalta. Kehittämistehtävänä oli lisäksi päivittää ikääntyvän väestön palvelut Pellossa-ohjelma eli ikästrategia vanhuspalvelulain mukaisesti vanhussuunnitelma.

Kuntien ja kuntayhtymien välistä yhteistyötä toteutettiin videovälitteisten palavereiden, työseminaarien ja valmentavien koulutussarjojen avulla. Toimenpiteillä tuettiin kuntia ja kehittäjätyöntekijöitä kehittämistehtävässä.

2. Kehittämistavoite ja -tehtävä

Kotisairaanhoidon ja kotipalvelun yhdistäminen on ollut esillä kunnassa jo pidempään. Toiminnan tehostamiseksi ja jo käytössä olevien resurssien tehokkaampi käyttö on toiveissa. Kotipalvelulla on ollut palveluiden myöntämisen kriteerit, mutta ne kaipasivat päivitystä. Ja kun toiminta yhdistyy, niin samalla luodaan yhteneväiset kriteerit. Sekä Rai-softiin pohjautuvat kriteerit sopivat hyvin, kun käytössä ollut Rava ei enää ollut ajantasainen. Liitteenä pilotointisuunnitelma (Liite 1), jossa enemmän kehittämistehtävistä. Sekä kuvassa 1 (Kuva 1) on nähtävissä Pellon kunnan kehittämistehtävät selkeämmin.

Kuva 1. Pellon kunnan kehittämistavoitteet ja -tehtävät

Kehittämistehtävä pohjautuu ikälain tavoitteisiin ikääntyvän kuntalaisen omatoimisuuden ja arjessa selviytymisen tukeminen ja Kiireen kesytys toiminnan ohjauksella, palveluohjauksella ja työhyvinvoinnin lisäämisellä kotiin annettavissa palveluissa.

Kehittämistehtävät valittiin niiden tarpeellisuuden ja työhön hyödynnettävyyden mukaan. Lain pykälät 6§, 12§, 13§ ja 15§.

Ikästrategian päivitys pohjautuu laatusuositukseen ja vanhustalvelulakiin, niin se tukee vanhustalvelulain voimaantuloa. Pilotointisuunnitelman laatimisen jälkeen kävi ilmi, että ikästrategia pitää myös päivittää vastaamaan ikälakia. Kehittäjätyöntekijä vastaa päivityksestä yhdessä ohjaustiimin kanssa.

3. Resurssit

Kunta luovutti kehittäjätyöntekijän käyttöön työhuoneen, puhelimen ja tietokoneen. Sekä nimi johtoryhmän kehittäjätyöntekijän tueksi. Johtoryhmä koostuu sosiaalihoitaja Johanna Korteniemi, laitoshoidon johtaja Taina Timonen, asumispalveluohjaaja Anne Ikonen, hoivapalveluohjaaja Ulla-Maarit Merta ja polikliniikan osastonhoitaja Eija Niva. Lisäksi kuntaan saatiin rekrytoitua kaksi kehittäjäasiakasta. He ovat Arne Enbuske, joka edustaa omaishoitajia sekä Hugo Suutari, joka on asumispalveluiden käyttäjä. Ohjausryhmään nimettiin johtoryhmän lisäksi suunnittelija Johanna Oksman, vapaa-aika ohjaaja Sonja Södervall, teknisen toimen osastopäällikkö Esa Kassinen, perusturvalautakunnan edustaja Leila Senbom ja vanhusneuvoston edustaja Osmo Juopperi.

Kotisairaanhoidon ja kotipalvelun yhdistäminen vaatii mahdollisesti uudet tilat, johon saadaan kaikki työntekijät mahtumaan saman katon alle. Lisäksi tulossa olevat mobiililaitteet vähentävät esim. toimistolla kuluvaa aikaa, kun kirjaukset hoidetaan asiakkaiden kotona. Henkilöstöltä vaaditaan hyvää paineen sietokykyä ja joustavuutta toiminnan alkaessa. Toinen kuntaan palkattu kehittäjätyöntekijä jatkaa kevään/syksyn ajan kotipalvelun ja kotisairaanhoidon yhdistämisprosessia ja palvelukriteereiden uudistamisprosessin loppuun.

4. Toteutus ja tulokset

Pellon kunnassa tehtiin ennen kehittämistöiden aloitusta nykytilan analyysi (swot). Swot-analysissä selvitettiin sisäiset vahvuudet ja heikkoudet, sekä ulkoiset mahdollisuudet ja uhat. Swot analyysi on liitteessä 2 (Liite 2).

Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon yhdistäminen tarkoittaa käytännössä sitä, että järvikylien ja kirkonkylän tiimit (yhteensä 4 kpl) saavat omat tiiminvetäjät (th tai sh) ja yhteiset toimitilat. Tiiminvetäjät hoitavat alueensa sairaanhoidollisia tehtäviä ja saavat työparikseen lähihoitajan, joka auttaa esim. lääkkeiden jaossa. Tuloksena on toiminnan tehostuminen, kun karsitaan päällekkäiset käynnit pois.

Palvelukriteereiden uudistaminen selkeyttää ja yhtenäistää palveluiden myöntämistä. Tietyt palvelut voidaan ulkoistaa esim. siivous ja talonmiespalvelut, jos vielä jossain on ollut käytössä näitä palveluita. Ikästrategia päivitetään vastaamaan ikälakia. Voimassa oleva ikästrategia oli melko uusi v. 2012 tehty, joten se ei vaatinut suuria muutoksia. Päivitys tehtiin, jotta se saatiin vastaamaan ikälakia. Se esitellään valtuuston iltakoulussa. Palvelukriteerit valmistuvat syksyn aikana, ja ne hyväksytetään valtuustolle.

Muussa hanketyössä (koulutukset, videopalaverit, seminaarit) kunta on ollut mukana mm. esittelijänä ja jakamassa hyviä käytäntöjä muille kunnille. Liitteessä 3 (Liite 3) on taulukko ko. muusta hanketyöstä. Lisäksi Pellon kunta on mukana alueellisessa kehittämistyössä osallistumalla vanhustyön johtajien kehittämistyöhön. Hankkeen aikana on ollut mahdollista käyttää geriatriin palveluita videoyhteyksien kautta maksutta.

5. Pohdinta

Missä onnistuttiin ja mitä jäi kehitettävää? Jatkotoimenpiteet. Ikästrategian päivitys on lähes valmis, jolloin sen tavoitteet vastaavat ikälakia. Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon yhdistäminen on käynnistynyt ja yhdistyminen tapahtuu vuoden 2015 aikana. Palvelukriteerit valmistuvat syksyn aikana 2014, ja ne menevät valtuuston hyväksyntään. Kotisairaanhoidon ja kotipalvelun yhdistämisprosessi, sekä palvelukriteereiden työstäminen jatkuvat syksyn ajan toisen, palkatun kehittäjätyöntekijän toimesta. Hän saattaa tehtävät valmiiksi. Tehtävät niiden osalta ovat vielä tiedonkeruu vaiheessa. Sekä yhdistämisprosessissa on henkilöstön kuuleminen käynnissä ja tilaratkaisujen mietintä.

Alueellinen vanhustyön kehittämistehtävä jatkuu projektipäällikön johtamana syksyille 2014. Videopalaverit ovat olleet hyviä, joista on saanut paljon apua omiin kehittämistöihin. Videokoulutukset olivat aihealueiltaan hyviä ja tarpeellisia. Videokoulutuksissa oli myös erinomaiset vetäjät, joilla on asiantuntemusta. Tällaisia koulutuksia lisää, jolloin useammista kunnista pystytään osallistumaan näihin.

Liite 1

IKÄIHMINEN TOIMIJANA – VANHUSPALVELULAIN TOIMEENPANO -HANKE**PILOTOINNIN TOTEUTUS JA ARVIOINTI**

Pellon kunta

Kehittämistehtävän arvioija ja ajankohta:	1/2014	4/2014	8/2014
☒ kehittäjätyöntekijä ja -tiimi	☒	☐	☐
☐ vanhusneuvosto	☐	☐	☐
☐ vertaisarvioija ja kunta	☐	☐	☐

Kehittämistehtävän toteutus ja tulokset Kehittämistavoitteina ovat olleet a) Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon yhdistäminen hallinnollisesti ja toiminnallisesti v.2015 mennessä.

b) Palveluiden ja myöntämiskriteereiden uudistaminen Rai-softin pohjalta (kotipalvelu+omaishoidontuki+asumispalvelut). Luoda mittaristo Rai-softin pohjalta. Lisenssejä Rai-softiin on tilattu lisää. Luodaan palveluiden myöntämisen kriteerit kotisairaanhoidolle (+yhdistetään kotipalvelun kanssa). Luodaan oma mittaristo omaishoidontuelle.

Kehittämistehtävän juurtuminen jatkuvaan käyttöön: a) Kotisairaanhoidon ja kotipalvelun yhdistäminen vähentää päällekkäisiä asiakaskäyntejä ja vapauttaa resursseja toisaalle - -Huom! pitkät välimatkat! Yhteistyö tulee paremmaksi, kun päästään saman katon alle. Yhteisiä tilavaihtoehtoja on katsottu ja mietitty, mitkä sopisivat parhaiten ko. tarkoitukseen. Huomioiden myös kunnassa olemassa olevat tilat.

b) Kotipalvelussa on olemassa olevat palveluiden myöntämisen kriteerit. Ne päivitetään ja luodaan uudet Rai-softiin pohjautuen. Lisäksi omaishoidontuelle, asumispalveluille ja kotisairaanhoidolle luodaan myöntämiskriteerit.

Geriatrille on esitetty koulutustarpeita, jotka ovat huomioitu Kuntoutus ja kuntouttava työote-koulutussarjassa.

IKÄIHMINEN TOIMIJANA – VANHUSPALVELULAIN TOIMEENPANO -HANKE

PILOTOINTISUUNNITELMA

Kunta:Pellon kunta	Aloituspvm: 1.10.2013	Lopetuspvm: 31.5.2014
<p>Kunnan kehittämistavoite:</p> <p>☒ Ikääntyvän kuntalaisen omatoimisuuden ja arjessa selviytymisen tukeminen</p> <p>☒ Kiireen kesytys toiminnan ohjauksella, palveluohjauksella ja työhyvinvoinnin lisäämisellä kotiin annettavissa palveluissa</p> <p>☐ Strateginen johtaminen ja alueellinen suunnittelu</p>		
<p>Kunnan kehittämistehtävä</p> <p>Tavoitteena vanhustyön rakenteellinen uudistaminen vastaamaan ikälakia. Kotisairaanhoidon ja kotipalvelun yhdistäminen toiminnallisesti ja hallinnollisesti 1.1.2015 mennessä. Palveluiden ja myöntämiskriteereiden uudistaminen Rai-Softin pohjalta(kotipalvelu, omaishoidontuki ja asumispalvelut). Luoda mittaristo Rai-Softin pohjalta.</p>		
<p>Perustelut millä tavalla kehittämistavoite edistää vanhuspallvelulain toimeenpanoa kunnassa (§): 6, 12, 13 ja 15</p>		
<p>Kehittäjätyöntekijä__Raisa Niva_____</p> <p>ja kuvaus työntekijän roolista pilotissa:</p> <p>Kartoittaa vanhuspallvelulain tilanteen ja uudistamistarpeet.</p>		
<p>Kehittäjätiimi ja kuvaus tiimin jäsenten roolista pilotissa:</p> <p>Sosiaalijohtaja Johanna Korteniemi, Laitoshoidon johtaja Taina Timonen, Asumispallveluohjaaja Anne Ikonen, Johanna Oksman, Eija Niva Osastonhoitaja, Perusturvalautakunnan jäsen Leila Senbom ja Ikäneuvoston jäsen Osmo Juopperi.</p>		
<p>Kehittäjäasiakkaat ja kuvaus asiakkaiden roolista pilotissa:</p> <p>Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.</p>		

Liite 2

Swot-analyysi (Sisäiset vahvuudet ja heikkoudet, ulkoiset mahdollisuudet ja uhat)

Pellon kunta 21.10.2013 Tekijä: Raisa Niva

Ikäihminen toimijana – vanhustyön rakenteellinen uudistaminen

Palveluiden kriteereiden uudistaminen Rai-Softin pohjalta (omaishoidontuki, kotipalvelu ja asumispalvelut)

- **Sisäiset vahvuudet**

Osaava henkilöstö

Olemassa olevat palvelut ja niiden saatavuus

Moniammatillinen työskentely

Kun palveluiden tuotanto voidaan suunnitella kustannustehokkaasti, kyetään palveluita tuottamaan useammalle tarvitsevalle (ksh+kp yhdistäminen)

Pienen kunnan etu – kaikki tuntevat toisensa?

- **Sisäiset heikkoudet**

Talouden raamit/resurssit

Laaja kunta – pitkät välimatkat

Kunnan väestönkehitys

Muistisairaiden ja muiden monisairaiden lisääntyminen

Epäselvät hoito- ja palvelusuunnitelmat (yhtenäisemmät?)

Palveluohjauksen puutteellisuus?

- **Ulkoiset mahdollisuudet**

Vapaa-ajan mahdollisuudet

Vanhustyön kehittäminen

Teknologian hyödyntäminen/käyttöönotto

Resurssien joustavampi käyttö

Lisäämällä palvelujen jatkuvuutta

Kotiin annettavien palveluiden lisääminen/kehittäminen

Yhteistyön avulla tehokas resurssien käyttö- vältetään päällekkäisyyksiä ja lisätään palveluiden jatkuvuutta – vähentää laitoshoitoon joutumista

Palveluiden kohdentaminen

Verkostotyö esim. ksh+kp yhdistäminen

Vapaaehtoistyö yhteistyössä esim. järjestöt

Työn kierto

- **Ulkoiset uhat**

Ikäihmisten määrän kasvu

Resurssien epätaloudellinen käyttö (palveluiden päällekkäisyys)

Perusth vastuu työelämästä poissaolevista (lapset, nuoret, vanhukset, työttömät)

riittävätkö resurssit haasteellisten potilasryhmien hoitoon?/ asiakkaiden määrä kasvaa

Liite 3

Hankkeen seminaarit

Päivämäärä	Aihe	Osallistujat
23.9.2013 Rovaniemellä	Vanhuspalvelulain kuntakerros Rovaniemellä	Korteniemi, Ikonen, Timonen ja kehittäjätyöntekijä
3.10.2013 Rovaniemellä	Ikäihminen toimijana- hankkeen aloitusseminaari	hankkeen kehittäjätyöntekijät ja posken työntekijöitä
22.1.2014 Rovaniemellä	Ikäihminen toimijana-hankkeen väliseminaari	Hankkeen kehittäjätyöntekijät ja posken työntekijöitä
14.5.2014 Rovaniemellä	Ikäihminen toimijana-hankkeen loppuseminaari	Hankkeen kehittäjätyöntekijät ja posken työntekijöitä

KUNTAKIERROKSET

6.11.2013 Pello Palvelukoti Kyllinkeidas	Kuntakerros	Projektipäällikkö Leila Mukkala, Korteniemi, Timonen, Ikonen, hankkeen projektityöntekijä, sekä Alasaukko-oja ja Mäki.
--	-------------	--

Yhteiset videopalaverit

16.10.2013	Videoneuvottelu yhteyksien testailut ym.	
1.11.2013	Yhteiset videopalaverit	
21.11.2013	Yhteiset videopalaverit	
3.12.2013	Yhteiset videopalaverit	
9.12.2013	Yhteiset videopalaverit	
7.1.2014	Yhteiset videopalaverit	
14.1.2014	Yhteiset videopalaverit	
5.2.2014	Yhteiset videopalaverit	
12.2.2014	Yhteiset videopalaverit	
18.2.2014	Yhteiset videopalaverit	
27.3.2014	Projektinjohtajan kanssa palaveri kehittämistehtäviin liittyen	
31.3.2014	Yhteiset videopalaverit	

18.2.2014	Yhteiset videopalaverit	
27.3.2014	Projektinjohtajan kanssa pala- veri kehittämistehtäviin liittyen	
31.3.2014	Yhteiset videopalaverit	
8.5.2014	Projektinjohtajan kanssa pala- veri kehittämistehtäviin liittyen	

Muut hankkeen aikana olleet koulutukset

28.11.2013 Rovaniemellä	Sote-erva luento	hankkeen projektityöntekijä Pellosta
13.2.2014 Rovaniemellä	Muistisairaahan oikeusseminaari	hankkeen projektityöntekijä Pellosta

Videokoulutukset

5.12.2013	Ikäihmisten palveluntarpeiden tunnistaminen	Merta ja Uusimaa
16.12.2013	Toimintakyky-koulutus	Hankkeen projektityöntekijä ja Paljakka
16.1.2014	Palveluohjaus-koulutus	Hankkeen projektityöntekijä
3.2.2014	Kuntouttava työote kotihoi- dossa ja laitoksessa-koulutus	Hankkeen projektityöntekijä, Heikurainen, Lumpus, Havela, Timonen, Alaniva, Sauk- koriipi ja Piippola-Kuusijärvi.
17.2.2014	Ikääntyneiden lääkehoidon erityiskysymykset-koulutus	Hankkeen projektityöntekijä, Saukkoriipi, Rousu ja Orajärvi.
19.3.2014	Valviran videokoulutus	Hankkeen projektityöntekijä, Timonen, Ikonen ja Merta.
25.3.2014	Ikäihmisten sosiaaliturva- koulutus	Hankkeen projektityöntekijä
1.4.2014	Hyvinvointia edistävä ohjaus ja neuvonta-koulutus	Hankkeen projektityöntekijä
8.4.2014	Asiakasosallisuus palveluohjauksessa-koulutus	Hankkeen projektityöntekijä
15.4.2014	Ikääntyneiden ravitsemus- koulutus	Hankkeen projektityöntekijä, Lasarov, Kourilehto, Kinsendi, Havela, Satta, Heiku- rainen ja Koivisto
17.4.2014	Asiakasohjausprosessi- koulutus	Hankkeen kehittäjätyöntekijä
22.4.2014	Asiakkuuden käynnistyminen ja päättyminen-koulutus	Hankkeen kehittäjätyöntekijä
29.4.2014	Kuntouttava työote laitokses- sa ja kotihoi-dossa-koulutus	Hankkeen kehittäjätyöntekijä, Kreivi- Leppänen ja Joona
6.5.2014	Muistisairaanhoido-koulutus	Hankkeen kehittäjätyöntekijä, Pakisjärvi, Eeronheimo, Mäki, Horneman, Pelkonen, Kivilompolo, Lehtola, Orajärvi, Koivisto, Alasaukko-oja ja Seikkula.
15.5.2014	Lähtötilanne muutokselle-	Hankkeen kehittäjätyöntekijä, Eeronheimo

	koulutus	ja Kreivi-Leppänen
20.5.2014	Toimintatapojen ja kulttuurin muutos-koulutus	Hankkeen kehittäjätyöntekijä, Eeronheimo ja Kreivi-Leppänen
27.5.2014	Kuntoutuksen osaamisen kehittäminen koko palvelurakenteessa-koulutus	Hankkeen kehittäjätyöntekijä, Eeronheimo ja Kreivi-Leppänen
4.6.2014	Muutoksen johtaminen prosessina-koulutus	Hankkeen kehittäjätyöntekijä, Eeronheimo ja Kreivi-Leppänen

Ohjaustiimin ja johtoryhmän kokoontumiset

19.12.2013	Ikäihminen toimijana johtoryhmän kokoontuminen	Hankkeen projektityöntekijä, Ikonen, Korteniemi, Merta, Timonen ja Niva
21.1.2014	Ikäihminen toimijana johtoryhmän kokoontuminen	Hankkeen projektityöntekijä, Ikonen, Korteniemi, Merta, Timonen ja Niva
6.2.2014	Ikäihminen toimijana ohjaustyöryhmän kokoontuminen	Hankkeen projektityöntekijä, Ikonen, Korteniemi, Oksman, Juopperi, Senbom, Suutari, Enbuske, Merta, Timonen
21.2.2014	Ikäihminen toimijana johtoryhmän kokoontuminen	Hankkeen projektityöntekijä, Ikonen, Korteniemi, Merta, Timonen ja Niva
11.3.2014	Ikäihminen toimijana ohjaustyöryhmän kokoontuminen	Hankkeen projektityöntekijä, Korteniemi, Oksman, Senbom, Timonen, Juopperi, Suutari, Enbuske
7.4.2014	Ikäihminen toimijana ohjaustyöryhmän kokoontuminen	Hankkeen projektityöntekijä, Korteniemi, Senbom, Suutari, Juopperi, Enbuske, Kassinen, Södervall, Ikonen.
10.4.2014	Ikäihminen toimijana johtoryhmän kokoontuminen	Hankkeen projektityöntekijä, Ikonen, Korteniemi, Merta, Timonen ja Niva
20.5.2014	Ikäihminen toimijana johtoryhmän kokoontuminen	Hankkeen kehittäjätyöntekijä, Ikonen, Korteniemi, Niva, Merta ja Timonen
24.2.2014	Kokoontuminen kehittämistehtäviin liittyen	Hankkeen kehittäjätyöntekijä ja Merta
2.6.2014	Ikäihminen toimijana ohjaustyöryhmän kokoontuminen	Hankkeen kehittäjätyöntekijä, Korteniemi, Ikonen, Merta, Timonen, Niva, Södervall, Kassinen, Juopperi, Suutari, Enbuske, Oksman, Senbom